

Bokredaktör: Gun Berefelt Tel: 08-790 34 80

Humanistiskt synsätt på läkarens yrkeskunnande

Ingela Josefson. **Läkarens yrkeskunnande.** 99 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1998. ISBN 91-44-00960-7.

Recensent: Knut Aspegren, professor, Köpenhamn.

Läkaryrket innebär i första hand att ta hand om sjuka människor och i andra hand hälso- och sjukvård i vidare bemärkelse; informera, förebygga, organisera, behandla och forska verksamhet. Det innehåller specialiteter som arbetar med så olika metoder och synsätt att man kan uppfatta dem som olika yrken, t ex laboratorieläkare och psykiater. Den ens verksamhet är helt baserad på naturvetenskap, den andres på beteendevetenskap och naturvetenskap. De flesta specialiteter ligger någonstans mitt emellan, till exempel barnläkare eller allmänläkare. Gemensamt för alla läkare är att deras verksamhet är baserad på ett vetenskapligt tänkande, även om vetenskapsbegreppen kan vara olika.

Grundutbildningen till läkare betonar det naturvetenskapliga synsättet. De flesta läkarutbildningar innehåller beteendevetenskapliga inslag och kallas då ofta »medicinsk psykologi» eller liknande, men omfattar endast några procent av hela utbildningen. Mycket få utbildningar innehåller humanistisk vetenskap. I Sverige är Umeå ett undantag, där man sedan några år har ett inslag av sådant.

Fortbildningsprojekt för yrkesverksamma läkare

Denna bok redovisar ett fortbildningsprojekt för yrkesverksamma läkare där man velat komplettera utbildningen med humanistiskt tänkesätt. Utgångspunkten har varit att försöka skapa bättre former för möten mellan praktik och teori. Författaren har arbetat med tre grupper av yrkesverksamma läkare, de flesta allmänläkare. Inriktningen har varit att reflektera över det egna arbetet. Antik grekisk filosofi har använts som »tolkningsnyckel». Sättet att arbeta anknyter tydligt till modern

vuxenpedagogik: Problembaserat och upplevelsebaserat. Boken behandlar många av de fenomen som man vanligtvis möter inom den medicinska psykologin. Kapitelrubriker är t ex: »Läkaren och rollen», »Privat-personligt», »Att leva med ovisshet», »Om smärta, kroppsuppfattning och passiva patienter», »Utanförskap och innanförskap». Läkarsamtalen berörs i två kapitel.

Fenomenen diskuteras emellertid inte psykologiskt utan enbart ur en existentiell synvinkel. Här skiljer sig således boken från det man är van vid när den icke-naturvetenskapliga delen av läkaryrket avhandlas.

Religiösa perspektivet saknas

Författaren och handledaren har valt att använda antik grekisk filosofi som utgångspunkt. Personligen saknar jag det religiösa perspektivet i ett projekt som detta, som avser att komplettera läkarens bildning och stimulera till reflexion. Att inbegripa den kristna tanke-traditionen i en bildningsresa som denna borde tillföra ytterligare dimensioner för reflexion över varifrån vi fått de värderingar som styr våra dagliga ställningstaganden i läkararbetet.

Lämplig för gruppdiskussioner

Enligt min bedömning är denna bok bra att läsa för dem som vill starta egna reflexionsgrupper. För dem som vill studera humaniora på egen hand finns en bra, men begränsad, litteraturförteckning i slutet av boken. •

Ett läsvärt tillskott till lasarets- historikerna

Ingmar Bergström. **Lazarettet. Östersunds sjukhus under 180 år.** 180 sidor. Östersund: Jamtli/Jämtlands läns museum, 1998. ISBN 91-7948-144-2.

Recensent: Tomas Gejrot, docent, Åhus.

Östersund är Sveriges Innsbruck, där benbrottens utseende kan avgöra om det är nysnö, kramsnö eller skare på fjäll-

sluttningarna. Genom sitt goda läge och sitt goda medicinska rykte har lasarettet varit attraktivt för passerande och permanenta kolleger.

Minnesvärda personligheter

Till de många lasarettshistorikerna har nu sällats en av många förväntad minnesbok. Den har förtjänstfullt redigerats av förre medicinöverläkaren Ingmar Bergström, som även skildrar sjukvårdens historia i Jämtland från Per Risslers ankomst 1812 till det nya sjukhusets igångsättande 1902.

Medicinshistoria blir lätt dess hövdingars och här är det så, och detta med rätta eftersom lasarettet hyst ett stort antal minnesvärda personligheter som givit ansikte åt sjukhuset. Under många år toppade läkarna med den legendariske Bo Carstensen på Solliden i spetsen listan över länets populäraste personer. Från direktionsrummet berättas från den »gamla goda tiden» att ordföranden efter diskussionerna slog klubban i bordet med orden: »Då gör vi väl som doktor Odelberg sagt». Ärendet fördes vidare till förvaltningsutskottet – och där satt dr Odelberg! Carstensen och Odelberg blev hedersdoktorer, Ian Lundholm disputerade 1939 efter nio års överläkartjänst och Willem van der Linden och Ingmar Bergström fick professors titel. En förbluffande och imponerande vetenskaplig aktivitet har skett de senaste decennierna – en första disputation på hemmaplan skedde 1995!

Föredettingar minns

Ett stort antal föredettingar minns i boken. Stig Ekström, den förste sjukhusapotekaren, hade gärna stannat men hans hustru gillade inte nio månaders vinter och tre månaders dåligt skidföre. Ingrid Rentzog, maka till populäre Uno, berättar om jurer och om »millemidagar». Vaktmästarens dotter, sjuksköterskeelever, patienter och en manlig sjuksköterska på 1960-talet skildrar den goda samvaron före dureformen. TV-doktorn Nisse Simonsson bidrar trevligt med en vinklad historik och erkänner att han efter 25 år nästan förstått den inbyggda dramatiken i sjukhusvärlden.

Det mesta är solsken i boken, där man dock påminns om svagår för personalen, om Sylarnaolyckan, där Gunnar »Spökis» Andersson spelade en viktig roll, och om polioepidemin 1953.

Efter redogörelser från olika specialiteters utvecklingar ger oss sjukhusdirektör Lars Jonsson en Grönköpingsartikel där herr stadsläkaren Aug Tert